

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 59.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

De stabulo ad solium vix puber missus eburnum.

Quinetiam sepes tenera custodia vitis,
Arcendo quondam pecori bona, noxia furi,
Diruta nunc, denitusq; sua cum stirpe recisa,
Floridior solito, te, te instaurante resurget,
Nec pecori, nec iam nocturno peruia furi.

¹³ Maecte iterum, Numenq; sacras veneratus ad aras
Rite meum, fuge solennes temerare nefando
More dies, sensusq; tuos rationis inanes
Velle sequi, vera irrisor pietatis acerbus:

Ast animi placidus, parcus sermonis, & equum
Iusq; & fas cole precipue, Dominumq; potentem
Iustitiae reuerenter habe: tum cognita paucis
Miranti tacitum tangent tibi gaudia pectus.
Tum raptus terris sublimis ad astra ferere,
Iam nihil humana metuens ludibria sortis.

Vnde tuis subiecta oculis, quae mobile vulgus
Summa putat, nihil ipse tuo sub corde caducum,
Nil mortale fouens, faelix tutusq; videbis.

¹⁴ Namq; ego te (ne sperne Deum no vana loquentem)
Isacide patris solio sceptrisq; reponam
A Eternis; nam fixa manent quae fatur ab alto
Os Domini, nec dura cui sub lege tenentur.

Cap. 59.

¹ At vos, ne rata sint facitis quae spondeo, crimen
Vestrum est si poena citius, si praemia votis
Seriùs eueniunt; nec enim mihi dextera neruis
Languida contractis adeo vsque repente refrixit,
Vt non sim, qui semper eram, neque amq; precantes
Audire, & patrios saluis redhibere penates;
Idem sum, qui saepe fui, nec mutor in horas:

² Nec mora, nec culpa est in me: vos crimine vestro,
Concentum nostrum, quem me fore teste perennem
Iurastis, miseri rupistis, & interiecto
Obice coniunctum vobis male dissociastis;

Deniq; vt occulerem vultus, auresq; querelis
Obstruerem, auctores per facta nefanda fuistis.

³ Quippe manus vestrae digitiq; cruore piorum
Stillant innocuo, lingua est armata veneno,
Labraque nil impura nisi mendacia voluunt.

⁴ Nullus in hoc populo iustiq; bonique seuerus
Exactor, nullus qui rectas aduocet artes,
Consiliis nullus qui leges, iustitiamq;
Suscipiat vera fortis ratione tuendam:

h 2

Omnes

Metaphora
sumta à re ru-
stica. Scriptu-
ra autè tran-
fert ad eccle-
siam Dei, cu-
ius sepes est
vnitas fidel;
qua dissipata,
mordebit co-
luber.

¹³ Si averteris à sab-
batho pedem tuum,
facere voluntatè tuã
in die sancto meo, &
vocaueris sabbathum
delicatum, & sanctum
Domini gloriosum,
& glorificaueris eum
dum non facis vias
tuas, & no inuenitur
voluntas tua, vt lo-
quaris sermonem:

¹⁴ Tunc delectabe-
ris super Domino, &
sustollam te super al-
titudines terrae, & ci-
babo te hereditate
Iacob patris tui: os
enim Domini locu-
tum est.

Cap. 59.

¹ Ecce, no est abbrevi-
ata manus Domini
vt saluare nequeat,
neque aggrauata est
auris eius vt no exau-
diat:

² Sed iniquitates ve-
stre diuiserunt inter
vos & Deum vestrum,
& peccata vestra abs-
conderunt facie eius
à vobis ne exaudiret.
³ Manus enim vestrae
pollutae sunt sangui-
ne, & digiti vestri ini-
quitate: labia vestra
locuta sunt menda-
cium, & lingua vestra
iniquitatem fatur.

⁴ Non est qui inuo-
cet iustitiam, neque
est qui iudicet vere:
sed confidit in nihilo,
& loquuntur vanita-
tes: conceperunt labo-
rem, & pepererunt ini-
quitatem.

Omnes in praeceptis sua tetra libido ruentes
Abripit, innixos vanis & inanibus umbris,
Qua nihil ad veram profunt faciunt -ve salutem.

Namque ex continuo cerebriq; animiq; dolore
Concipiunt intus sceleris genus omne nefandi,
Furta, dolos, inimicitias, periuria, caedes,
Dira latrocinia, & si quid crudelius istis:
Sed pariunt vano fugientia somnia nixu:
Ut quos illudunt noctem simulacra per atram,
Vota cadunt, aut spem praeter contraria veris

5 Oua aspidum ruperunt, & telas araneae texuerunt: qui comederit de ouis eorum, morietur: & quod confortum est, erumpet in regulum.

Eueniunt fatis: veluti quibus aspidis oua
Frangere contingit, qui pro rutilante vitello,
Aut nihil, aut foetum caudaq; iubaq; minantem
Repperiunt pauidi; quam vellet talibus orsis
Abstinnisse manum! labor irritus omnis inanes
Liquitur in ventos; ut opus quod aranea neuit,
Subtilem tenui suspendens stamine telam:

Oua aspidum rumpere, est quod dicunt Latini Camarinam mouere, id est, sibi ipsi malum accerere.

Perniciem mortemq; fouent haec oua, cauate
Qui sapitis: nam pro pullo pipiente, minaci
Conspicuis crista, visusq; nocentior ipso
Quam morso, testa saliet basiliscus aperta:

Latini dicunt, Mali corui malum ouis,

6. Telae eorum non erunt in vestimentum, neque operietur operibus suis: opera eorum opera inuicta, & opus iniquitatis in manibus eorum.

Nec tela istius, sibi quam gens impia textit,
Ne lacero rigidum sub tegmine credite frigus
Posse abigi, tristes -ve hyadas, rabiem -ve leonis;
Nudus erit talos a vertice totus ad imos,
Sub brumam tali quisquis cingetur amictu.

7. Pedes eorum ad malum currunt, & festinant ut effundant sanguinem innocentem: cogitationes eorum cogitationes inutiles: vastitas & contumacia in viis eorum.

Quidquid agunt somes, aut sors iustissima vertit;
Aut non longa dies irrisum & inutile reddit.

8. Viam pacis nescierunt, & non est iudicium in gressibus eorum, semitae eorum incuruatae sunt eis: omnis qui calcat in eis, ignorat pacem.

Plena cade manus, celeresq; ad turpia plantae
Flagitia, innocuum properant haurire cruorem;
Nulla sitim potis est restinguere, nulla replere
Carnificina famem, vastant, rapiuntq; feruntq;
Obuia quaeque truces homines, quibus aurea magna

Hos versus citat Paulus ad Rom. ca. 3.

9. Propter hoc elongatum est iudicium a vobis, & non apprehendet vos iustitia: expectauimus lucem, & ecce tenebrae: splendorem, & in tenebris ambulauimus.

Pax odio est, & iustitia via recta seuerae
Displicet, auersis ad curui tramitis usum,
Qua vir nulla bonus posuit vestigia, quaq;
Quisquis it, pacis nunquam bona commoda vidit:
Infelix, veraq; procul virtute remotus:

Qua semel expulsa mentis de sede, repente
Iudicium omne perit sanum, rectiq; boniq;
Cognitio, fons iustitiae & pietatis origo;
Crebrescunt tenebrae sensim, lucemque diemq;
Eripiunt oculis, nox occupat omnia late.

10 Ast illa

10 *Ast illi primò ancipites, comitemq; ducemq;
Qui regat, implorant frustra, perq; aia cæcum
Prætentant iter, & tremulo vestigia gressu
Suspendunt, nec dura nisi per vulnera, crebrasq;
Offensas, sese aduertunt errare, caduntq;
Luce palam, dum sol medio clarissimus orbe est;
Nec rarò tales sequitur mors horrida casus,
Vitæque cum gemitu fugit indignata sub umbras:
11 Qualem edit volucris transfixa columba sagitta,
Aut qualem catulis orbata, & saeva dolore
Cum petit vrsa suum raptorem; haud illa pericli
Telorumq; memor, saltu venabula supra
Tollitur, & crudelem animam per vulnera mille
Fundit, & horrissonis auras rugitibus implet.*

*Quàm melius, qui supremæ fata ante ruinæ
Pœnituisse volunt: cælog; attollere vultus,
Oblatamq; oculis lucem haud spreuere malignis!
Dumque manus tendunt, veniam pacemq; rogantes,
Talibus haud frustra pulsarunt æthera votis:*

*Iure quidem Pater omnipotens (nam vera fateri
Nunc etiam iuuat & manifestum agnoscere crimen)
Plectimur, & spreta tristes pro luce tenebras,
Et pro contempta exitium crudele salute*

*Perpetimur: 12 quis enim nostrum iam nocte fugata,
Exortoque die, & rebus cum sole reiectis,
Cælitus emissos radios, lucemque micantem
Obliquans oculos contra, non sponte reiecit?*

13 *Prætulimus veris fallacia somnia rebus;
Casurâsque breui leges, hominumque reperta
Perfida, diuino responsis ore profectis,
Que semper rata nulla vnquam falsi arguet ætas;
Et miramur adhuc, si dextra vindice fontes
Persequeris, iustâque in nos accenderis ira,
O Pater, ô hominum diuûmque æterna potestas?
Plurima enim quæ nos te coram iudice damnant
Crimina sunt, nil non ausos ausoque potitos;
Quisque suam tacito versamus pectore vitam,
Mansurisque inscripta notis immania facta
Conscia mens seruat, relegitque legitque frequenter,
Noctes atque dies diris exercita curis.*

*Nam te cælesti demissum Patris ab arce,
Vera Dei soboles, magni Rex ætheris idem,
Qui vitam generi humano, veramque salutem*

h. 3

Attuleras,

10 Palpauimus sicut cæci, parietem, & quasi absque oculis attrectauimus: impegimus meridie quasi in tenebris, in caliginosis quasi mortui.

11 Rugiemus quasi vrsi omnes, & quasi columbæ meditantes gememus. expectauimus iudicium, & non est: salutem, & elongata est à nobis.

12 Multiplicate sunt enim iniquitates nostræ coram te, & peccata nostra responderunt nobis: quia scelera nostra nobiscum, & iniquitates nostras cognouimus,
13 peccare & metiri contra Dominum: & auersi sumus ne iremus post tergum Dei nostri, vt loqueremur calumniam & transgressionem: concepimus, & locuti sumus de corde verba mendacij.

Attuleras, verbis factiſque negauimus ipſis
 Periuri, licet antiè ſatis per carmina vatam,
 Ipſiſque adeò manifeſta voce parentis,
 Monſtratum populis, commendatumque ſonore
 Per nubem miſſo ſolum te audire iubentis.

14 Et conuerſum eſt
 retrorſum iudicium,
 & iuſticia longè ſtetit:
 quia corruit in platea
 veritas, & æquitas nõ
 potuit ingredi.

14 Felices, quibus hac terſas penetravit ad aures
 Vox æthra erumpens, & ſenſus perculit imos.
 Nobis æs triplex, & ſi quid durius ære,
 Circa pectus erat, cum tam manſueta loquentem
 Non ſolum non audimus tulimus-ve, ſed vltro
 Teſtibus oppreſſum falſis, iniuſta locuti,
 Ad mortem impulimus: cum quo ſimul inclytus ille
 Virtutum chorus omnis, & ipſa Aſtræa receſſit,
 Paxq; & amor, 15 veri que fides ſanctiſſima nutritrix
 Deſeruit terras; ſucceſſit frauſque doluſque,
 Iraq; inſidiaq; & amor ſcleratus habendi,
 Contemptuſque Dei, & veterum irreuerentia legum,
 Inſontunque neces, pietasque relicta rapine,
 Atque alia ex aliis quæ nunc quoque monſtra videmus.

15 Et facta eſt veri-
 tas in obliuionem: &
 qui receſſit à malo,
 præde patuit: & vidit
 Dominus, & malum
 apparuit in oculis
 eius, quia non eſt iu-
 dicium.

Parce tamè Pater omnipotens, nõ ſque aſpice tandè,
 Parce Pater, neque reſſiquias exſcindere perge
 Tam charæ quondam gentis, quam patris Abrami
 Stirpe ſatam nullo perituram temporis æuo,
 Quæ numero ſtellas, pelagi ſuperaret arenas,
 Per te, pèrque tuum nulli violabile numen
 Iuraſti. Hac illi: quibus orſus talia vates:

16 Et vidit quia non
 eſt vir: & aporiatus
 eſt, quia non eſt qui
 occurrat: & ſaluauit
 ſibi brachium ſuum,
 & iuſticia eius ipſa
 confirmauit eum.

Vera quidem ſunt hæc, nec vocis egentia noſtra;
 Scimus enim quæ vos iamdudum in ſania vexat:
 16 Ipſe Deus, Deus ipſe malum immedicabile vidit,
 Vidit, & ingemuit, tanto quòd in agmine nullus
 Ius coleret, precibusque piis occurreret ira
 Numinis, ad gladium iam iam referentis acutum
 Sanguineam dextram, fulmènque minantis & ignes.

Aporiatus
 vox ex Græco
 deriuata:
 ἀπορίωτος
 enim ſignifi-
 cat perplexū
 eſſe & inopè
 conſilij.

Non tamen auertet ſemper mœrentibus aurem
 Durus, & indulgens ira, ſed ſponte fauorem
 Exeret, amplexuſque ſuos, animūque reſumens
 Pacatum, ſolo pollentis robore dextræ
 Seruabit, nihil externæ virtutis egenus.

17 Indutus eſt iuſti-
 tia vt lorica, & galea
 ſalutis in capite eius.
 indutus eſt veſtimen-
 tis vltionis, & opertus
 eſt quaſi pallio zeli.

17 Namque pius propter, lorica more trilicis
 Præcinget ſe iuſtitiâ, galeamque ſalutis
 Aptabit capiti, iuſtis letabile tegmen,
 Terribile iniuſtis, in quos vindicta paratur,
 Ad ſeros etiam conſtanter itura nepotes:

Eadem Phra-
 ſis in Plal. 97.
 Saluabit ſibi
 dextera eius.

Nam

18 Nam quæ pulchra bonis Deus induit arma tuendis,
Ensem fatiferum, & squammis thoraca rigentem,
Sanguineumque sagum, clypei que volubile fulgur,
Illa eadem vindex victorq; resumit in hostes,
Perfidia meritas maiestatisque minuta
Semper ab irato luituros crimine pœnas.

19 Ille fluentis sono quas gurgite naufragus ambit
Oceanus, quis sit terris ostendet, & omnem
Maiestate sui terroréque numinis orbem
Concutiet, notus qua sol oriensque cadensque
Fertque refertque diem mundo communis utrique,
Parcere subiectis, & debellare superbos.

At vos felices ter & amplius, ecce redemptor
Isacidum Deus, ille Deus, quem agnoscere nuper
Cœpistis, iubare exorto, tenebrisque fugatis,
Ecce venit leni per sudum immissus ab aura,
Et sese vestris instillat mentibus ultrò,
Qualis in arentes rivis bullantibus agros
Excurrit fluvius, raurumque per humida murmur
Saxa cit, & scatebris glebas fecundat inertes.

20 Hic est qui blandis redeuntes excipit ulnis,
Transfugij facile oblitus, cinéque Sionis
Ultrò ad pacta vocat, pacem nil demoror (inquit)
Isacide: sint hæc vobis rata fœdera mecum.

21 Spiritus ille meus princeps qui pectora vestra
Aduersum sensus firmatque regitq; rebelles,
Hocque meum verbum quod missum cœlitus, oris
Temperat eloquium vestri, mentemque gubernat,
Nunquam aberunt vobis, nunquam data munia linquet;
Transibunt etiam in seros ea dona nepotes,
Nulla dies pactum hoc, vis nulla hæc fœdera rumpet,
Non si tellurem medras effundat in undas
Diluuium miscens, cœlumq; in tartara soluat.

1 Surge igitur, cœloque oculos attolle sepultos
O Solyne, clarum ecce tuas iam mare fenestras
Ingreditur: vident' ut medio noua flamma cubili,
Faxq; noua irradiat? Domini hæc est gloria magni,
Si nescis, quæ prima tuis se prodit in oris.

2 Cætera adhuc tellus tristi tacet obruta nocte,
Et quascunq; polus gentes prospectat uterque,
Caligo tenebræq; premunt; tu numine sola
Præsentem (gratari tibi) velut hospite gaudes.
Ille suis vnâ ante alias natalibus ornat,

18 Sicut ad vindictam quasi ad retributionem indignationis hostibus suis, & vicissitudinem iniuriam suam, iustis vicem reddet.
19 Et timebunt qui ab Occidente, nomen Domini: & qui ab Ortu solis, gloriam eius: cum venerit quasi fluvius violentus, quem spiritus Domini cogit:

20 & venerit Sion redemptor, & eis qui redeunt ab iniquitate in Iacob, dicit Dominus.

21 Hoc fœdus meum cum eis, dicit Dominus, Spiritus meus qui est in te, & verba mea quæ posuit in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore feminis tui, & de ore feminis feminis tui, dicit Dominus, amodo & usque in sempiternum.

Cap. 60.

1 Surge, illuminare Ierusalem: quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est.

2 Quia ecce tenebræ operient terram, & caligo populos: super te autem orientur Dominus, & gloria eius in te videbitur.

Inq;

Exundantia
graviæ diuinæ.

Cap. 60.

Hieronymus
hic intelligit
Ierusalem
in qua primum
de populo
Iudaico
collecta est.